

IDŹ DO

PRZYKŁADOWY ROZDZIAŁ

SPIS TREŚCI

KATALOG KSIĄŻEK

KATALOG ONLINE

ZAMÓW DRUKOWANY KATALOG

TWÓJ KOSZYK

DODAJ DO KOSZYKA

CENNIK I INFORMACJE

ZAMÓW INFORMACJE
O NOWOŚCIACH

ZAMÓW CENNIK

CZYTELNIA

FRAGMENTY KSIĄŻEK ONLINE

FreeBSD. Podstawy administracji systemem

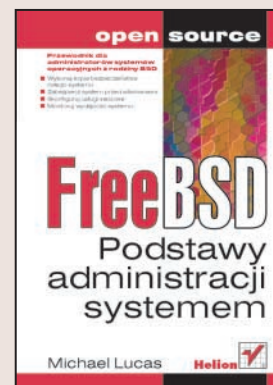
Autor: Michael Lucas

Tłumaczenie: Marek Pętlicki, Grzegorz Werner

ISBN: 83-7361-604-7

Tytuł oryginału: [Absolute BSD](#)

Format: B5, stron: 616

Przewodnik dla administratorów systemów operacyjnych z rodziny BSD

- Wykonaj kopie bezpieczeństwa całego systemu
- Zabezpiecz system przed włamaniami
- Skonfiguruj usługi sieciowe
- Monitoruj wydajność systemu

FreeBSD to drugi obok Linuksa najpopularniejszy system operacyjny dostępny na zasadach open-source. Powstał w oparciu o system BSD, nad którym prace rozpoczęły się w 1976 roku. Zwolennicy systemu zabrali się do pracy nad kolejnymi jego wersjami i wywiązali się z tego zadania wręcz doskonale. FreeBSD stał się systemem wykorzystywanym przez wiele firm z różnych branż. Systemy z rodziny BSD ustanawiają kolejne rekordy wydajności i bezawaryjności pracy, powodując, że skrót BSD stał się synonimem bezpieczeństwa i wysokiej niezawodności w świecie systemów operacyjnych.

Książka „FreeBSD. Podstawy administracji systemem” to podręcznik dla tych, którzy chcą poznać i opanować możliwości tego systemu operacyjnego i sprawnie nim administrować. Autor – współtwórca systemu FreeBSD – dzieli się swoją ogromną wiedzą dotyczącą systemów z rodziny BSD, przedstawiając zasady instalacji, pracy i administrowania nimi.

- Instalacja systemu
- Wyszukiwanie informacji w systemie pomocy
- Tworzenie kopii bezpieczeństwa systemu
- Konfigurowanie jądra pod kątem konkretnych potrzeb
- Aktualizowanie systemu
- Mechanizmy zabezpieczeń
- Instalacja i zarządzanie oprogramowaniem
- Technologia DNS
- Poczta elektroniczna, WWW i usługi sieciowe
- System plików, dyski i macierze dyskowe
- Monitorowanie pracy systemu i kontrola jego wydajności
- Wykorzystywanie systemu FreeBSD w komputerze osobistym

Spis treści

Przedmowa	17
Wprowadzenie	19
Rozdział 1. Instalacja	35
Sprzęt zgodny z FreeBSD	35
Procesor	36
Pamięć RAM.....	36
Dyski twarde	36
Pobieranie FreeBSD	37
Instalacja z FTP.....	38
Informacje niezbędne do instalacji z FTP	39
Konfiguracja sprzętowa.....	39
Instalacja FreeBSD.....	40
Konfiguracja jądra do wykorzystania kart ISA	41
sysinstall — brzydki instalator FreeBSD	41
Wykorzystanie dysku	42
Podział na partycje	44
Partycja główna.....	46
Przestrzeń wymiany	46
Podział przestrzeni wymiany.....	47
Systemy plików /var, /usr oraz /home	48
Drugi dysk twardy	48
Miękkie aktualizacje	49
Rozmiar bloku.....	49
Wybór zestawów instalacyjnych	50
Nośnik instalacyjny	51
Rozpoczęcie instalacji.....	51
Konfiguracja poinstalacyjna	52
Hasło użytkownika root	52
Dodawanie użytkowników	53
Strefa czasowa.....	54
Mysz.....	54
Konfiguracja kart sieciowych.....	55
Xfree86	57
Oprogramowanie.....	58
Ponowne uruchomienie systemu	58
Uwaga na temat edytorów	59

Rozdział 2. Poszukiwanie pomocy	61
Dlaczego nie od razu należy wysłać maila?	61
Postawa użytkownika FreeBSD	62
Podręcznik systemowy man	63
Podręcznik systemowy	63
Nagłówki podręczników systemowych	65
Dokumentacja FreeBSD	66
Archiwa list dyskusyjnych	67
Inne strony WWW	67
Rozwiązywanie problemów z FreeBSD	68
Sprawdzamy w handbook lub FAQ	68
Sprawdzamy w podręczniku man	68
Sprawdzamy w archiwach list dyskusyjnych	70
Właściwe wykorzystanie odpowiedzi	70
Pomoc za pośrednictwem e-maila	70
Rozdział 3. Zanim cokolwiek popsujesz: kopie bezpieczeństwa	73
Kopie zapasowe systemu	74
Urządzenia taśmowe	74
Jak czytać plik dmesg.boot	74
Sterowanie napędem	75
Węzły urządzeń	75
Użycie zmiennej TAPE	76
Polecenie mt	77
Programy wykonujące kopie zapasowe	78
Tar	78
Programy dump i restore	82
Odtwarzanie danych z archiwum	85
Sprawdzanie zawartości archiwum	85
Odtwarzanie danych z archiwum	85
Interaktywne odtwarzanie danych	86
Zapis zdarzeń	87
Kontrola wersji	88
Odyskiwanie starszych wersji plików	91
Łamanie blokad	91
Przeglądanie dzienników	92
Analiza historii wersji pliku	92
Program ident i napisy identyfikacyjne	93
Dalsza lektura	94
Tryb jednego użytkownika	94
Dysk ratunkowy	96
Rozdział 4. Zabawy z jądrem	99
Czym jest jądro?	99
Konfiguracja jądra	100
Mechanizm sysctl	100
Modyfikowanie wartości opcji sysctl	103
Ustawianie opcji sysctl podczas uruchamiania systemu	104
Konfiguracja jądra za pomocą pliku loader.conf	104
Ręczna konfiguracja programu ładującego	106
Ładowanie i usuwanie modułów w trybie wielu użytkowników	107
Odczyt listy załadowanych modułów	108
Ładowanie i usuwanie modułów	108

Dostosowanie jądra do potrzeb	108
Przygotowanie.....	109
Kopia zapasowa jądra	110
Edycja plików jądra.....	110
Opcje podstawowe	113
Wiele procesorów.....	115
Urządzenia	115
Kompilacja jądra	118
Problemy z kompilacją jądra.....	119
Uruchamianie systemu z nowym jądrem.....	121
Dodawanie funkcji do jądra.....	121
LINT	121
Wykorzystanie opcji do poprawiania błędów.....	122
Poprawianie wydajności jądra	123
Współdzielenie jąder	125
Rozdział 5. Sieć	127
Warstwy sieciowe.....	127
Warstwa fizyczna	128
Warstwa protokołu fizycznego.....	129
Warstwa protokołu logicznego.....	129
Warstwa aplikacji.....	130
Sieć w praktyce	130
Bufory mbuf.....	132
Czym jest bit	132
Ethernet	134
Rozgłaszanie	134
Rozwiązywanie adresów	134
Koncentratory i przełączniki	135
Maska sieci.....	135
Sztuczki z maskami.....	137
Maski w zapisie szesnastkowym	138
Bezużyteczne adresy IP.....	138
Routing.....	139
UDP i TCP	139
Porty sieciowe	140
Przyłączenie do sieci Ethernet.....	141
Obsługa wielu adresów IP przez jeden interfejs.....	143
Program netstat	144
Rozdział 6. Aktualizacja FreeBSD.....	149
Wersje systemu FreeBSD.....	149
Wydania	150
FreeBSD-current	150
FreeBSD-stable	151
Migawki	152
Poprawki bezpieczeństwa	152
Które wydanie wybrać	153
Metody aktualizacji systemu	154
Aktualizacja za pomocą sysinstall.....	154
Aktualizacja za pomocą CVSup.....	155
Uproszczenie procesu aktualizacji systemu za pomocą CVSup.....	167

Utworzenie lokalnego serwera CVSup.....	168
Kontrola dostępu.....	170
Uwierzytelnianie.....	171
Połączenie uwierzytelniania i kontroli dostępu.....	173
Rozdział 7. Zabezpieczanie systemu	175
Identyfikacja wroga.....	176
Script kiddies	176
Niezadowoleni użytkownicy	176
Doświadczeni napastnicy	177
Ogłoszenia dotyczące bezpieczeństwa systemu FreeBSD.....	177
Subskrypcja.....	178
Tematyka listy dyskusyjnej.....	178
Profile zabezpieczeń.....	179
Profil zabezpieczeń na poziomie średnim	179
Profil zabezpieczeń na poziomie najwyższym	179
Użytkownik root, grupy i uprawnienia.....	180
Hasło użytkownika root	180
Grupy użytkowników	181
Grupa podstawowa.....	181
Najważniejsze grupy domyślne.....	182
Uprawnienia grup.....	182
Zmiana uprawnień.....	184
Zmiana właściciela pliku.....	185
Ustawianie uprawnień.....	186
Znaczniki plików.....	187
Przeglądanie znaczników pliku.....	188
Ustawianie znaczników.....	189
Poziomy zabezpieczeń	189
Ustawianie poziomów zabezpieczeń.....	190
Wybór właściwego poziomu zabezpieczeń.....	191
Do czego nie przydadzą się poziomy zabezpieczeń i znaczniki plików.....	192
Poziomy zabezpieczeń na co dzień	193
Pogromy, które mogą posłużyć do włamania	193
Wykorzystanie nabytych umiejętności.....	197
Rozdział 8. Zaawansowane funkcje bezpieczeństwa	199
Kontrola ruchu	199
Zasada domyślnej akceptacji i domyślnego odrzucania.....	200
TCP Wrappers.....	200
Konfiguracja TCP Wrappers.....	201
Nazwa demona.....	201
Lista klientów.....	202
Opcje reakcji systemu	204
Wykorzystanie wszystkich opcji.....	208
Filtrowanie pakietów.....	209
IPFilter	209
IPFW.....	210
Zasada akceptacji i odrzucania w filtrach pakietów	210
Podstawy filtrowania pakietów	211
Implementacja mechanizmu IPFilter.....	212
Więzienie.....	220
Konfiguracja systemu do wykorzystania mechanizmu więzienia	221
Konfiguracja jądra do wykorzystania mechanizmu więzienia	222

Konfiguracja klienta.....	223
Wchodzimy do więzienia.....	225
Końcowa konfiguracja więzienia.....	226
Uruchamianie więzienia.....	226
Zarządzanie więzieniem.....	227
Zamykanie więzienia.....	228
Monitorowanie bezpieczeństwa systemu.....	228
Co zrobić w przypadku włamania.....	229
Rozdział 9. Katalog /etc	231
Bogactwa katalogu /etc	231
Pliki domyślne.....	232
/etc/defaults/rc.conf.....	232
/etc/adduser.conf.....	233
/etc/crontab.....	235
/etc/csh.*.....	237
/etc/dhclient.conf.....	238
/etc/fstab.....	239
/etc/ftp.*.....	239
/etc/hosts.allow.....	239
/etc/hosts.equiv.....	240
/etc/hosts.lpd.....	241
/etc/inetd.conf.....	241
/etc/locate.rc.....	241
/etc/login.access.....	242
/etc/login.conf.....	244
/etc/mail/mailer.conf.....	249
/etc/make.conf oraz /etc/defaults/make.conf.....	250
/etc/master.passwd.....	256
/etc/motd.....	257
/etc/mtree/*.....	258
/etc/namedb/*.....	258
/etc/newsyslog.conf.....	258
/etc/passwd.....	258
/etc/periodic.conf oraz /etc/defaults/periodic.conf.....	259
/etc/printcap.....	260
/etc/profile.....	262
/etc/protocols.....	262
/etc/pwd.db.....	263
/etc/rc.....	263
/etc/rc.conf oraz /etc/defaults/rc.conf.....	265
/etc/resolv.conf.....	273
/etc/security.....	273
/etc/services.....	273
/etc/shells.....	273
/etc/spwd.db.....	274
/etc/ssh.....	274
/etc/sysctl.conf.....	274
/etc/syslog.conf.....	274
Rozdział 10. Wzbogacanie funkcjonalności systemu	275
Kompilacja oprogramowania.....	276
Zalety i wady kodów źródłowych.....	276
Usuwanie błędów.....	277

System pakietów i portów	278
Porty.....	278
Wyszukiwanie programów.....	280
Ograniczenia prawne.....	283
Wykorzystanie pakietów	284
Instalacja z dysku CD.....	284
Instalacja z serwera FTP	286
Szczegóły techniczne instalacji.....	287
Usuwanie pakietów z systemu	288
Informacje o pakiecie	288
Kontrola programu pkg_add	289
Problemy z pakietami.....	290
Wymuszanie instalacji	292
Wykorzystanie portów	292
Instalacja portu.....	294
Przebieg polecenia make install	294
Dodatkowe opcje portów	296
Usuwanie i ponowna instalacja portów.....	299
Czyszczenie portu za pomocą polecenia make clean.....	300
Kompilacja pakietów	300
Zmiana ścieżki instalacyjnej	300
Ustawianie opcji programu make na stałe.....	301
Aktualizacja wersji portów i pakietów	301
Aktualizacja kolekcji portów.....	302
Problemy z aktualizacją kolekcji portów.....	303
Sprawdzanie wersji oprogramowania.....	303
Wskazówki dotyczące aktualizacji systemu.....	305

Rozdział 11. Zarządzanie oprogramowaniem..... 307

Skrypty startowe.....	308
Typowy skrypt startowy	308
Wykorzystanie skryptów do zarządzania uruchomionymi procesami.....	309
Zarządzanie bibliotekami współdzielonymi	310
ldconfig	311
Uruchamianie programów przeznaczonych do innych systemów	314
Rekompilacja	315
Emulacja	316
Implementacja ABI	316
Obce biblioteki programowe.....	318
Instalacja i uaktywnienie trybu Linuksa	319
Identyfikacja programów	320
Zawartość portu linux_base	320
Dodawanie programów do linux_base	321
Konfiguracja bibliotek współdzielonych Linuksa.....	322
Instalacja dodatkowych pakietów linuksowych w formacie RPM.....	323
Wykorzystanie kilku procesorów — mechanizm SMP	324
Na czym polega SMP?.....	324
Założenia dotyczące jądra	325
FreeBSD 3.0 SMP.....	326
FreeBSD 5 SMP.....	327
Wykorzystanie SMP	327
SMP i aktualizacje systemu.....	328

Rozdział 12. Wyszukiwanie hostów za pomocą DNS	331
Jak działa DNS?	331
Podstawowe narzędzia DNS.....	332
Polecenie host	332
Uzyskiwanie szczegółowych informacji za pomocą programu dig.....	333
Wyszukiwanie nazw hostów za pomocą programu dig.....	335
Inne opcje polecenia dig.....	336
Konfigurowanie klienta DNS: resolver	337
Słowa kluczowe domain i search	337
Lista serwerów nazw.....	338
Źródła informacji DNS.....	339
Plik hostów.....	339
Demon named	340
Pliki stref.....	346
Przykład prawdziwej strefy	351
named.conf.....	351
/var/named/master/absolutebsd.com	351
Kropki na końcu nazw hostów w pliku strefy.....	353
Wprowadzanie zmian w życie.....	353
Uruchamianie demona named podczas rozruchu systemu.....	354
Sprawdzanie danych DNS.....	355
Błędy w konfiguracji demona named.....	355
Bezpieczeństwo demona named.....	355
Określanie kolejności informacji.....	356
Więcej informacji o pakiecie BIND	357
Rozdział 13. Zarządzanie małymi usługami sieciowymi	359
Kontrolowanie pasma.....	359
Konfigurowanie IPFW	360
Tworzenie potoków.....	362
Przeglądanie reguł IPFW	363
Kolejki dumynet.....	363
Kierunkowe kształtowanie ruchu	364
Szyfrowanie z kluczem publicznym.....	364
Certyfikaty	365
Tworzenie wniosku o przyznanie certyfikatu.....	366
Samodzielne podpisywanie certyfikatów	368
SSH	370
Testowanie SSH.....	370
Włączanie SSH	371
Podstawowe informacje o SSH.....	371
Łączenie się za pomocą SSH.....	373
Konfigurowanie SSH	373
Czas systemowy	377
Ustawianie strefy czasowej	377
Network Time Protocol.....	377
Ntpdate.....	378
Ntpd	379
Inetd	380
/etc/inetd.conf.....	380
Konfigurowanie programów uruchamianych przez inetd	381
Bezpieczeństwo demona inetd	382
Uruchamianie demona inetd.....	382
Zmiana sposobu działania demona inetd.....	382

Rozdział 14. Poczta elektroniczna	385
Przegląd systemu e-mail.....	385
Miejsce FreeBSD w systemie pocztowym	386
Protokół poczty elektronicznej.....	386
Programy pocztowe.....	389
Kto potrzebuje programu sendmail?	389
Zastępowanie programu sendmail.....	390
Instalowanie serwera postfix	390
Elementy serwera postfix	390
Konfigurowanie serwera postfix	391
Aliasy pocztowe.....	393
Rejestrowanie poczty	395
Domeny wirtualne.....	395
Polecenia serwera postfix.....	396
Znajdowanie właściwego hosta pocztowego.....	397
Poczta, której nie da się doręczyć.....	397
POP3	397
Instalowanie serwera POP3.....	397
Testowanie serwera POP3.....	398
Rejestrowanie zdarzeń POP3	399
Tryby POP3	399
Kwestie wstępne	399
Domyślna konfiguracja programu qpopper.....	400
Konfiguracja APOP	402
Konfigurowanie pop3ssl	404
Bezpieczeństwo programu qpopper	405
Rozdział 15. Usługi WWW i FTP	407
Jak działa serwer WWW?	407
Serwer WWW Apache	408
Pliki konfiguracyjne serwera Apache.....	408
Konfigurowanie serwera Apache	410
Sterowanie serwerem Apache	424
Hosty wirtualne.....	427
Hosty wirtualne oparte na nazwach.....	428
Hosty wirtualne oparte na adresach IP	429
Modyfikowanie konfiguracji hostów wirtualnych.....	429
.NET w systemie FreeBSD.....	431
Instalowanie SSLI	431
FTP.....	432
Bezpieczeństwo FTP	432
Klient FTP.....	433
Serwer FTP	435
Rozdział 16. Systemy plików i dyski.....	439
Węzły urządzeń.....	439
Dyski twarde i partycje	440
Plik /etc/fstab.....	441
Podstawowe informacje o dyskach.....	442
Fast File System	443
V-węzły	444
Typy montowania systemu FFS.....	444
Opcje montowania systemu FFS.....	446

Co jest zamontowane?	447
Brudne dyski	447
Fsock	447
Montowanie i odmontowywanie dysków	449
Montowanie standardowych systemów plików	449
Montowanie z wykorzystaniem opcji	449
Wymuszone montowanie w trybie do odczytu i zapisu	450
Montowanie wszystkich standardowych systemów plików	450
Montowanie w niestandardowych lokalizacjach	450
Odmontowywanie	450
Miękkie aktualizacje	451
Włączanie miękkich aktualizacji	451
Buforowanie zapisu na dyskach IDE a miękkie aktualizacje	451
Buforowanie zawartości katalogów	452
Montowanie obcych systemów plików	452
Korzystanie z obcych systemów plików	452
Typy obcych systemów plików	453
Montowanie obcych systemów plików za pomocą opcji polecenia mount	454
Prawa dostępu do systemu plików	454
Nośniki wymienne i plik /etc/fstab	455
Tworzenie dyskietki	455
Formatowanie niskopoziomowe	456
Tworzenie systemu plików FFS	456
Tworzenie systemu plików MS-DOS	457
Podstawowe informacje o SCSI	457
Typy SCSI	457
Adaptory SCSI	458
Magistrale SCSI	458
Terminatory i okablowanie	458
Identyfikatory i numery logiczne urządzeń SCSI	459
FreeBSD i SCSI	459
Opóźnienie rozruchu	459
Kotwiczenie urządzeń	460
Dodawanie dysków twardych	461
Tworzenie wycinków	462
Tworzenie partycji	462
Konfigurowanie pliku /etc/fstab	463
Instalowanie istniejących plików na nowych dyskach	463
Tymczasowe montowanie	464
Przenoszenie plików	464
Montowanie kaskadowe	465
Rozdział 17. RAID	467
Sprzętowe i programowe macierze RAID	467
Poziomy RAID	468
Programowa macierz RAID	468
Komponenty dysków Vinum	469
Typy pleksów	470
Przygotowywanie napędu Vinum	471
Przydzielanie partycji Vinum	471
Konfigurowanie Vinum	472
Pleks połączony	473
Usuwanie konfiguracji Vinum	475
Woluminy paskowane	476

Woluminy lustrzane	477
Uruchamianie Vinum podczas rozruchu systemu	478
Inne polecenia Vinum	479
Wymiana uszkodzonego pleksu lustrzanego	479
Rozdział 18. Wydajność systemu	483
Zasoby komputera	483
Dyskowe wejście-wyjście	484
Przepustowość sieci	485
Procesor i pamięć	485
Korzystanie z programu top	485
Wykorzystanie pamięci	489
Wykorzystanie obszaru wymiany	489
Wykorzystanie procesora	490
Kłopoty z obszarem wymiany	493
Stronicowanie	493
Wymiana	493
Stronicowanie czy wymiana?	494
Dostrajanie wydajności w praktyce	497
Procedura testowania wydajności	497
Wstępny test	498
Korzystanie z obu procesorów	499
Buforowanie katalogów	500
Przenoszenie katalogu /usr/obj	501
Wnioski	502
Rozdział 19. Co robi system?	503
Wiadomości pocztowe o stanie systemu	503
Przekazywanie raportów	504
Rejestrowanie zdarzeń za pomocą demona syslogd	504
Kanały	504
Poziomymy	505
syslog.conf	506
Rotacja dzienników z wykorzystaniem pliku newsyslog.conf	509
Raportowanie za pomocą SNMP	513
Podstawowe informacje o SNMP	513
Bazy MIB	514
net-snmp	515
Program snmpwalk	515
Specyficzne zapytania snmpwalk	516
Tłumaczenie nazw na liczby	517
Konfigurowanie demona snmpd	517
Numery indeksowe	521
Monitorowanie długoterminowe za pomocą MRTG	522
Konfigurowanie MRTG	522
Przykładowy wpis w pliku mrtg.cfg	523
Testowanie programu MRTG	525
Śledzenie innych parametrów systemu	525
Przydatne pozycje MIB udostępniane przez net-snmp	526
Monitorowanie pojedynczej pozycji MIB	526
Dostosowywanie programu MRTG do własnych potrzeb	527
Strona indeksu MRTG	528
Przykładowe konfiguracje MRTG	529
Monitorowanie systemów innych niż FreeBSD	531

Rozdział 20. Awarie systemu	533
Co powoduje panikę?	533
Jak wygląda panika systemu?.....	534
Reagowanie na panikę systemu.....	534
Warunki wstępne.....	535
Procedura tworzenia zrzutu awaryjnego.....	536
Jądro do debugowania.....	536
Działania podejmowane w razie paniki.....	537
kernel.debug.....	537
Program dumpo.....	537
Program savecore.....	538
Postępowanie w razie awarii.....	538
Zrzuty i błędne jądra.....	538
Korzystanie ze zrzutu.....	539
Zaawansowane debugowanie jądra.....	541
Badanie wierszy.....	542
Badanie zmiennych.....	542
Dziwne działanie debugera gdb.....	543
Wyniki.....	544
Plik vmcore i bezpieczeństwo.....	544
Jądro z symbolami i bez symboli.....	545
Konsole szeregowe.....	547
Sprzętowa konsola szeregowo.....	547
Programowa konsola szeregowo.....	547
Zmiana konfiguracji.....	549
Korzystanie z konsoli szeregowej.....	549
Logowanie na konsoli szeregowej.....	551
Logowanie w sytuacji awaryjnej.....	552
Odłączanie konsoli szeregowej.....	552
Zgłaszanie raportu o problemie.....	553
System zgłaszania problemów.....	553
Co zawiera raport o problemie?.....	553
Korzystanie z programu send-pr.....	554
Wypełnianie formularza.....	555
Skuteczność raportów o problemach.....	557
Rozdział 21. FreeBSD w komputerze osobistym.....	559
Dostęp do udziałów plikowych.....	559
Warunki wstępne.....	560
Zestawy znaków.....	560
Obsługa CIFS w jądrze.....	560
Narzędzia SMB.....	561
Konfigurowanie CIFS.....	561
Konfiguracja minimalna: odwzorowywanie nazw.....	562
Inne funkcje polecenia smbutil.....	563
Montowanie udziału.....	563
Inne opcje polecenia mount_smbfs.....	564
Przykładowe wpisy w pliku nsmb.conf.....	564
Przynależność plików CIFS.....	565
Udostępnianie udziałów plikowych Windows.....	565
Dostęp do serwerów druku.....	566
lpd.....	566
/etc/printcap.....	566
Uruchamianie lokalnego demona lpd.....	567
Testowanie drukarki.....	568

Drukarki lokalne.....	568
X: interfejs graficzny.....	568
Czynności wstępne.....	569
Wersje systemu X.....	569
Konfigurowanie systemu X.....	569
Poprawianie wyglądu systemu X.....	570
Aplikacje pulpitowe.....	571
Przeglądarki WWW.....	571
Czytniki poczty.....	572
Pakiety biurowe.....	573
Muzyka.....	573
Grafika.....	573
Narzędzia pulpitowe.....	574
Gry.....	575
Posłowie.....	577
Dodatek A Przydatne opcje sysctl.....	583
Skorowidz.....	591

Rozdział 4.

Zabawy z jądrem

Pierwszym krokiem do optymalizacji systemu FreeBSD jest skonfigurowanie jądra. Osoby niedoświadczone w systemach Unix mogą być nieco zmieszane brzmieniem nazwy: jądro systemu. W końcu jest to tajemna i ciemna strona systemu, gdzie zwykły śmiertelnik nie ma dostępu. W niektórych wersjach systemów Unix, takich jak Solaris, manipulacje w jądrze systemu nie są dostępne użytkownikom końcowym. W systemach Unix z rodziny open source optymalizacja jądra jest najlepszym sposobem zwiększenia wydajności systemu. W innych systemach operacyjnych zapewne również jest to prawda, lecz ich producenci po prostu nie udostępniają takiej możliwości.

Jądro systemu FreeBSD można w szerokim zakresie dostosowywać do własnych potrzeb, nawet podczas pracy. Można prawie dowolnie modyfikować ustawienia jądra mające wpływ na wydajność systemu. Omówimy interfejs opcji *sysctl* oraz ich wykorzystanie do zmiany parametrów pracującego jądra.

Niektórych elementów jądra nie można jednak zmienić podczas jego pracy, inne z nich wymagają bardzo skomplikowanej konfiguracji. Warto również postarać się jak najbardziej ograniczyć rozmiar jądra, usuwając z niego zbędne elementy. Najlepszy sposób dokonania tego polega na skompilowaniu własnej wersji jądra.

Na końcu rozdziału omówimy ładowalne moduły jądra. Są to podsystemy jądra, które można łączyć i usuwać z jądra w zależności od potrzeb.

Czym jest jądro?

Istnieje wiele różnych definicji jądra. Wiele z nich trudno zrozumieć. Ja posłużę się prostą, choć może niekompletną definicją. Definicja ta jest wystarczająca dla większości przypadków i jest zrozumiała: *jądro to interfejs pomiędzy sprzętem a oprogramowaniem.*

Jądro pozwala zapisywać dane na dysk i w zasobach sieciowych. Obsługuje procesor oraz operacje na pamięci. Tłumaczy dane dźwiękowe na strumień zer i jedynek, rozumiałych dla karty dźwiękowej, wskazuje monitorowi, gdzie ma ustawić małe kolorowe kropki. Jądro udostępnia swoje interfejsy programom, które wymagają dostępu do sprzętu.

Zadanie jądra jest jasno zdefiniowane (przynajmniej w naszym uproszczonym ujęciu), lecz wcale nie jest łatwe w realizacji. Różne programy oczekują, że jądro udostępni im rozmaite interfejsy do sprzętu, natomiast różne podzespoły sprzętowe udostępnią swoje zasoby w niejednolity sposób. Jądro musi sobie radzić z tymi wszystkimi szczegółami. Na przykład jądro obsługuje pamięć i może zdarzyć się, że program zażąda alokacji pamięci w sposób nieobsługiwany przez jądro. W takim przypadku program nie będzie działał poprawnie; nie jest to sytuacja teoretyczna, ponieważ programy obsługują pamięć na bardzo różne sposoby. Jeśli natomiast jądro nie potrafi skomunikować się z kartą sieciową, nie będzie można skorzystać z niej w systemie. Sposób, w jaki jądro diagnozuje sprzęt w procesie rozruchowym systemu ma bezpośredni wpływ na działanie tego sprzętu i czasem niezbędna jest ingerencja administratora. Na przykład niektóre karty sieciowe po wysłaniu odpowiedniego sygnału przedstawiają się jądro, natomiast inne w wyniku takiego sygnału potrafią się zawiesić.

Jądro jest tak naprawdę plikiem na dysku o nazwie `/kernel`. Moduły jądra, czyli jego podsystemy, które mogą być ładowane i usuwane na żądanie, są zapisane w katalogu `/modules`¹. W czasach popularności sprzętu podłączanego do komputera podczas jego pracy, jak karty PC Card oraz urządzenia USB, dynamicznie ładowane moduły jądra są szczególnie przydatne. Moduły mogą również realizować dodatkowe funkcje, które są rzadko używane i dlatego nie warto uwzględniać ich w standardowej konfiguracji jądra. Wszystkie pliki w systemie, oprócz `/kernel` oraz `/modules` są niezależne od jądra i jako takie są określane mianem programów użytkownika. Choć są niezależne od jądra, wykorzystują funkcje przez nie udostępniane.

W nowo zainstalowanym systemie można znaleźć plik `/kernel.GENERIC`. Jest to standardowo instalowane jądro systemu. W systemach, które działają od dłuższego czasu, można znaleźć sporą liczbę innych jąder. Niektóre z nich są starymi, nieużywanymi jądrami, inne stanowią pozostałość nieudanych eksperymentów. Zespół twórców systemu FreeBSD starał się maksymalnie uprościć procedurę tworzenia i instalacji jądra. Sprawdźmy to.

Konfiguracja jądra

W systemie FreeBSD dostępne są dwa programy do konfiguracji istniejącego jądra: `sysctl(8)` oraz program rozruchowy (ang. *boot loader*).

Mechanizm sysctl

Program `sysctl` pozwala podglądać wartości parametrów jądra, jak również w niektórych przypadkach modyfikować je. Aby nieco zagmatwać sprawę, parametry te są często nazywane opcjami `sysctl`. Mechanizm `sysctl` jest bardzo skuteczną funkcją, ponieważ czasami pozwala rozwiązać problemy z wydajnością bez konieczności ponownej kompilacji jądra lub konfiguracji aplikacji. Niestety, te potężne możliwości, błędnie wykorzystane, mogą spowodować pogorszenie wydajności, a nawet problemy z działaniem.

---

¹ W wersji 5. systemu jądro razem ze swoimi modułami umieszczane jest w katalogu `/boot/kernel`

Mechanizm `sysctl` jest obsługiwany przez program `sysctl(8)`. W wielu miejscach tej książki będę zwracał uwagę na użyteczne opcje `sysctl`, za pomocą których można wpłynąć na zachowanie jądra. Aby jednak skutecznie z nich korzystać, trzeba dowiedzieć się o nich czegoś więcej.

Zanim zaczniemy manipulować opcjami `sysctl`, zapoznajmy się z ich listą. Opcje `sysctl`, dostępne w systemie, można sprawdzić za pomocą następującego polecenia:

```
# sysctl -A > sysctl.out
```

Po uruchomieniu powyższego polecenia w pliku `sysctl.out` znajdziemy setki opcji `sysctl` wraz z ich wartościami. W większości przypadków nazwy tych opcji niewiele mówią początkującemu użytkownikowi, lecz część z nich wydaje się zrozumiała:

```
kern.hostname: bigbox.blackhelicopters.org
```

Ta konkretna opcja nosi nazwę `kern.hostname` i ma wartość „`bigbox.blackhelicopters.org`”. System, na którym uruchamiałem to polecenie, nosi nazwę właśnie `bigbox.blackhelicopters.org`. Z nazwy opcji można wywnioskować, że zawiera ona nazwę systemu, jaka wykorzystywana jest przez jądro.

Niektóre opcje `sysctl` są trudniejsze do rozgryzienia:

```
p1003_lb.memory_protection: 0
```

Jako użytkownik nie mam pojęcia, co oznacza ta wartość. Gdybym jednak miał problemy z jakimś programem, mogę zwrócić się o pomoc do obsługi technicznej programu lub zadać pytanie na liście dyskusyjnej. Jeśli osoba udzielająca pomocy poprosi mnie o to, mogę bez przeszkód odczytać i przekazać mu tę wartość lub zmienić ją w zależności od potrzeb.

Opcje `sysctl` są zorganizowane w formacie drzewa noszącego nazwę Management Information Base lub MIB. Drzewo to posiada kilka kategorii, jak `net`, `vm` oraz `kern`. Drzewo Management Information Base jest wykorzystywane również w innych zadaniach administracji systemem, o czym przekonamy się w dalszej części książki. Każda z tych kategorii jest podzielona na podkategorie, na przykład kategoria `net` jest podzielona na podkategorie: `IP`, `ICMP`, `TCP`, i `UDP`. Istnieją różne typy drzew MIB — w rozdziale 19. poznamy na przykład drzewo MIB protokołu SNMP. W niniejszym rozdziale skupimy się jednak na drzewie MIB mechanizmu `sysctl`.

Zapoznaliśmy się już z opcją `sysctl kern.hostname`. Przyglądając się bliżej dostępnym opcjom `sysctl`, zauważymy, że opcji zawierających przedrostek `kern` jest więcej. Są to ogólne wartości dotyczące jądra. Znajdziemy również sporą liczbę opcji zawierających przedrostek `kern.ipc`, na przykład:

```
kern.ipc.maxsockbuf: 262144
kern.ipc.sockbuf_waste_factor: 8
kern.ipc.somaxconn: 128
```

```
...
```

Są to opcje mechanizmu IPC² jądra. Drzewo opcji `sysctl` posiada zatem kilka poziomów rozgałęzień.

---

² IPC jest mechanizmem komunikacji międzyprocesowej (ang. *interprocess communication*). Różne programy wykorzystują ten mechanizm. Jeśli program wymaga modyfikacji tych opcji jądra, informacje na ten temat znajdziemy w jego dokumentacji.

Na końcu każdej z gałęzi znajdują się indywidualne opcje, jak `net.inet.raw.recvspace`. Każda opcja opisuje cechę jądra, taką jak bufor czy ustawienie. Zmieniając wartości, mamy wpływ na działanie jądra. Na przykład niektóre opcje `sysctl` określają parametry buforów pamięci biorących udział w operacjach sieciowych. Gdy wydajność sieci jest niska, można zwiększyć ilość pamięci wykorzystywanej przez ten podsystem jądra. W tabeli 4.1. przedstawiamy wybrane główne gałęzie drzewa MIB opcji `sysctl`.

Tabela 4.1. Wybrane gałęzie drzewa MIB opcji `sysctl`

Opcja <code>sysctl</code>	Funkcja
<code>kern</code>	podstawowe funkcje jądra
<code>vm</code>	pamięć wirtualna
<code>vfs</code>	systemy plików
<code>net</code>	sieć
<code>debug</code>	informacje diagnostyczne
<code>hw</code>	informacje o sprzęcie
<code>machdep</code>	zmienne zależne od platformy (np. Alpha, i386)
<code>user</code>	parametry interfejsów użytkownika
<code>p1003_1b</code>	parametry opcji POSIX ³

Każda wartość `sysctl` może być typu znakowego (*string*), całkowitego (*integer*), logicznego (*binary*) lub specjalnego, zawierającego kod maszynowy zrozumiały dla specjalizowanych programów (*opaque*).

Opcje `sysctl` nie są dobrze udokumentowane i nie ma pojedynczego dokumentu, w którym wszystkie byłyby omówione. Każda z nich jest omawiana w podręcznikach systemowych funkcji, których bezpośrednio dotyczą. Na przykład opcja `sysctl kern.securelevel` (o której wspominamy szerzej w rozdziale 7.) jest omówiona w podręczniku systemowych programu `init(8)`. Wiele opcji `sysctl` nie ma żadnej dokumentacji. W dodatku A przedstawiam listę najczęściej stosowanych opcji `sysctl` oraz omawiam ich zastosowanie.

Na szczęście niektóre z tych opcji mają oczywiste znaczenie. Na przykład zaraz na początku listy znajdziemy opcję następującą:

```
kern.bootfile: /kernel
```

Jest ona ważna dla osób, które testują różne jądra, co omówimy szerzej w dalszej części tego rozdziału. Podczas żmudnej procedury usuwania problemów z jądrem zdarza się często, że zapominamy, jakie jądro wykorzystujemy w danej chwili. Nieraz zdarzało mi się szukać przyczyny problemu i jej nie odnaleźć, po czym okazywało się, że mam uruchomioną inną wersję jądra niż ta, w której był problem.

³ POSIX jest międzynarodowym standardem systemów Unix definiującym funkcje programów i jądra. FreeBSD w większości jest zgodny ze standardem POSIX.

Aby obejrzeć poddrzewo `sysctl` (na przykład `ke9rn`), wywołujemy następujące polecenie:

```
# sysctl kern
kern.ostype: FreeBSD
kern.osrelease: 5.0-CURRENT
kern.osrevision: 199506
...
```

Powyżej prezentujemy jedynie kilka wierszy początkowych dosyć pokaźnej listy opcji. Osoby zainteresowane funkcjami `sysctl` powinny przejrzeć pełną listę i zorientować się w tym, co jest dostępne. Aby odczytać wartość konkretnej opcji, należy podać pełną ścieżkę w drzewie MIB:

```
# sysctl kern.securelevel
kern.securelevel: -1
#
```

W tym przypadku opcja `kern.securelevel` ma wartość `-1`. W rozdziale 7. omówimy dokładnie znaczenie tej opcji.

Modyfikowanie wartości opcji `sysctl`

Niektóre wartości `sysctl` są tylko do odczytu. Tego typu wartości znajdują się między innymi w gałęziach MIB `hw` (sprzęt) oraz `machdep` (uzależnione od platformy).

```
hw.machine: i386
```

Zmiana tego typu wartości w najlepszym wypadku spowodowałaby zawieszenie systemu, więc system FreeBSD zabezpiecza użytkownika przed tego rodzaju niebezpieczeństwem, blokując możliwość dokonania zmiany. Dzięki temu próba zmiany tej wartości niczego nie popsuje, jedynie pojawi się komunikat, że operacja się nie udała.

Weźmy pod uwagę następującą opcję:

```
vfs.usermount: 0
```

Powyzsza opcja, określająca możliwość montowania zasobów przez użytkowników, może być zmieniana. Domyślnie ma wartość `0`, co oznacza, że jest wyłączona. Aby ją włączyć wykorzystujemy opcję `-w`⁴ polecenia `sysctl`:

```
# sysctl -w vfs.usermount=1
vfs.usermount: 0 -> 1
#
```

Program powoduje wypisanie komunikatu sygnalizującego dokonanie zmiany, informującego o poprzedniej i bieżącej wartości. Zmiana wartości opcji `sysctl` jest aż tak prostym zadaniem.

---

⁴ W nowszych wersjach FreeBSD opcja `-w` jest zbyteczna — wystarczy podać przypisanie nowej wartości.

Ustawianie opcji sysctl podczas uruchamiania systemu

Wartości opcji sysctl wpisujemy do pliku `/etc/sysctl.conf`. Po prostu wpisujemy nazwę opcji oraz pożądaną wartość. Na przykład w celu umożliwienia użytkownikom montowania systemów plików, do pliku `/etc/sysctl.conf` dopisujemy następujący wiersz:

```
vfs.usermount=1
```

Konfiguracja jądra za pomocą pliku loader.conf

Niektóre opcje jądra muszą być ustawione przed rozpoczęciem procesu uruchamiania systemu. Na przykład podczas detekcji i konfiguracji urządzeń IDE należy podjąć decyzję o tym, czy ma być aktywna opcja buforowania zapisu (ang. *write caching*). Trzeba to ustalić w początkowej fazie uruchamiania systemu i nie można później tego zmienić. Podobnie w przypadku nowej karty sieciowej może być konieczne załadowanie jej sterowników przed rozpoczęciem procedury rozruchowej. W tych przypadkach pomocny jest mechanizm ładujący jądro.

Mechanizm ten (ang. *loader*) spełnia wiele funkcji — odnajduje dysk twardy, na którym zapisany jest plik jądra, ładuje je do pamięci, inicjuje proces startowy systemu i przekazuje jądro jego parametry pracy. Najważniejszymi informacjami, jakie program ładujący przekazuje jądro, są opcje sysctl, które muszą być ustawione podczas uruchamiania systemu.

Najczęściej stosowany sposób konfiguracji jądra polega na zmodyfikowaniu pliku konfiguracyjnego programu ładującego. Inny sposób polega na wpisaniu opcji w wierszu poleceń programu ładującego. Drugi sposób sprawdza się raczej dla jednorazowych zmian, jednak, biorąc pod uwagę dłuższy okres czasu, lepiej jest wpisać odpowiednie parametry w pliku `/boot/loader.conf`.

Program ładujący wykorzystuje dwa pliki konfiguracyjne: `/boot/loader.conf` oraz `/boot/defaults/loader.conf`. Na razie zajmiemy się tylko plikiem `/boot/loader.conf`. Wpisy w pliku `/boot/defaults/loader.conf` stanowią domyślne ustawienia systemu i każdy wpis w pliku `/boot/loader.conf` przesłania te domyślne wartości.

Plik `loader.conf` zawiera dwa rodzaje informacji: wiadomości niezbędne do załadowania jądra oraz dane pomocnicze dla sterowników urządzeń, które tak naprawdę są opcjami sysctl, ustawianymi w trakcie rozruchu systemu.

W pliku `/boot/defaults/loader.conf` znajduje się duża liczba opcji, które mogą okazać się pomocne w różnych sytuacjach, takich jak uruchomienie jądra z pliku innego, niż plik domyślny, lub włączenie diagnostycznego (tzn. powodującego wypisanie dużej ilości komunikatów) trybu uruchomienia systemu. Oto fragment pliku `/boot/defaults/loader.conf`:

```
kernel="/kernel"  
kernel_options=""
```

```
userconfig_script_load="NO"
userconfig_script_name="/boot/kernel.conf"
userconfig_script_type="userconfig_script"
...
```

Aby zmienić ustawienia domyślne, należy wprowadzić zmienione wersje odpowiednich opcji w pliku */boot/loader.conf*.

W pierwszym wierszu powyższego przykładu znajduje się nazwa pliku jądra (którą poznaliśmy przy okazji omawiania jednej z opcji `sysctl`). Załóżmy, że pracujemy zdalnie i chcielibyśmy ponownie uruchomić system z innym jądrem, lecz nie chcemy nadpisywać standardowego jądra znajdującego się w pliku */kernel*. Zmieniając nazwę pliku jądra możemy przy następnym uruchomieniu zmusić system do załadowania innego jądra. Ta opcja `sysctl` może być oczywiście ustawiona wyłącznie podczas rozruchu systemu.

Przeanalizujemy dwa inne przykłady: przekazywania opcji pomocniczych sterownikom urządzeń oraz uaktywniania opcji automatycznego ładowania modułów jądra.

Przekazywanie opcji sterownikom urządzeń

Za pomocą pliku *loader.conf* można przekazywać urządzeniom opcje pomocnicze. Są to właściwie sugestie (ang. *hints*) dla sterowników, ponieważ nie wszystkie sterowniki danego typu obsługują wszystkie opcje. Informacje na ten temat można znaleźć w podręczniku systemowym danego sterownika.

Jak wspominałem wcześniej, sterownik dysku IDE informacje na temat aktywacji trybu buforowanego zapisu musi otrzymać we wczesnej fazie rozruchu systemu. Szczegóły na ten temat można znaleźć w podręczniku sterownika `ata(4)` oraz w rozdziale 16. Aby włączyć opcję buforowania zapisu, należy ustawić opcję `hw.ata.wc` na wartość 1. W tym celu w pliku */boot/loader.conf* wpisujemy następujący wiersz:

```
hw.ata.wc="1"
```

Powyższy wpis bardzo przypomina zapis opcji `sysctl`. Po uruchomieniu systemu sprawdzmy wartość odpowiedniej opcji `sysctl`, aby upewnić się, że mamy tu do czynienia z tą samą opcją:

```
# sysctl hw.ata.wc
hw.ata.wc: 1
#
```

Jak widać, wszystko się zgadza.

Podczas pracy systemu nie ma możliwości zmiany tej opcji. Można to sprawdzić bez obawy o popsucie czegokolwiek. Niektóre opcje `sysctl`, przeznaczone tylko do odczytu, można modyfikować podczas rozruchu systemu. Oczywiście, nie da się w ten sposób zmienić procesora Pentium na Alphę, ale w niektórych przypadkach opcje `sysctl` dają bardzo ciekawe możliwości.

Automatyczne ładowanie modułów jądra

Moduły jądra są elementami, które w razie potrzeby można ładować i usuwać z jądra, gdy już nie są potrzebne. Pozwala to zaoszczędzić nieco pamięci i stanowi znaczne usprawnienie elastyczności systemu.

Automatyczne ładowanie modułu podczas rozruchu systemu jest prostym zadaniem. W domyślnym pliku *loader.conf* znajdziemy sporo przykładów. W skrócie: bierzemy nazwę modułu, rozszerzenie *.ko* zastępujemy tekstem `_load="YES"` i wpisujemy ją do pliku *loader.conf*. Na przykład, aby załadować automatycznie moduł */module/procfs.ko* do pliku *loader.conf* wpisujemy następujący wiersz:

```
procfs_load="YES"
```

Najtrudniej jest określić moduły, które warto załadować. Mniejszy problem jest ze sterownikami urządzeń: gdy do systemu dodajemy kontroler SCSI lub kartę sieciową można dodać odpowiedni moduł, zamiast od nowa kompilować jądro. Decyzja o załadowaniu modułu jądra w celu rozwiązania określonego problemu z reguły jest podejmowana w wyniku przeczytanej dokumentacji lub za czyjąś poradą. Ponadto wiedza na temat modułów przychodzi wraz z doświadczeniem, dzięki zapoznaniu się z odpowiednią literaturą i zdobyciu informacji na temat tego, jakie moduły będą potrzebne do realizacji konkretnych celów. W dalszej części rozdziału przekażę kilka zaleceń dotyczących określonych modułów jądra.

Ręczna konfiguracja programu ładującego

W przypadku częstego uruchamiania systemu, na przykład podczas wprowadzania testów modułów i opcji `sysctl`, nie warto nanosić za każdym razem zmian w pliku */boot/loader.conf*. Zamiast tego opcje programu ładującego można wprowadzać przed uruchomieniem systemu. Gdy testy zostaną zakończone, optymalne parametry można zmienić w pliku */boot/loader.conf*.

Jak wspominałem wcześniej podczas uruchomienia systemu FreeBSD pojawia się dziesięciosekundowe odliczanie. Jeśli w tym czasie zostanie naciśnięty jakikolwiek klawisz, pojawi (oprócz *Enter*) się wiersz poleceń programu ładującego, w którym można wprowadzić dodatkowe opcje rozruchowe. W wierszu poleceń programu ładującego wyświetlony zostanie następujący wiersz zachęty:

```
ok
```

Program ładujący nie jest Uniksem — to prosty interpreter poleceń napisany w języku Forth⁵. Niektóre polecenia programu ładującego przypominają co prawda polecenia systemu Unix, lecz uczyniono tak wyłącznie dla ułatwienia korzystania z tego narzędzia.

---

⁵ Język Forth jest jednym z nielicznych interpreterów, które zmieszczą się w rekordzie rozruchowym dysku twardego. Podobny program w języku C zająłby więcej miejsca. Od czasu do czasu pojawia się ochotnik obiecujący napisanie programu ładującego w innym języku programowania, jak C, BASIC itp. Po krótkim okresie osoba taka przestaje jednak zdradzać oznaki istnienia.

Polecenia programu ładującego

Po wpisaniu znaku zapytania i naciśnięciu klawisza *Enter* w wierszu poleceń programu ładującego zostanie wyświetlona krótka informacja pomocy. Omówmy najczęściej stosowane polecenia programu ładującego.

ls

Polecenie `ls` powoduje wypisanie nazw plików, podobnie jak w systemie Unix. Domyślnie wypisywana jest zawartość katalogu głównego; w poleceniu tym można również podać pełną ścieżkę katalogu, którego zawartość chcemy poznać.

unload

Polecenie `unload` powoduje wyczyszczenie pamięci z jądra oraz jego modułów zdefiniowanych w pliku *loader.conf*.

load

Oznacza załadowanie pliku do pamięci. Polecenie to służy do załadowania modułu, a nawet samego jądra. Aby załadować jądro, należy najpierw wyczyścić pamięć z poprzedniej zawartości (poleceniem `unload`).

Załadowanie modułu sterownika karty Intel EtherExpress odbywa się w następujący sposób:

```
ok load /modules/if_fxp.ko
ok
```

set

Polecenie `set` pozwala ustawić wartość opcji `sysctl`. Na przykład buforowanie zapisu na dyskach IDE włączymy w następujący sposób:

```
ok set hw.ata.wc=1
ok
```

Ładowanie i usuwanie modułów w trybie wielu użytkowników

Niektóre moduły jądra nie muszą być ładowane podczas rozruchu systemu i można je ładować i usuwać podczas jego normalnej pracy. Przyjrzyjmy się temu, w jaki sposób odczytać moduły załadowane w systemie i w jaki sposób ładować je i usuwać z pamięci.

Odczyt listy załadowanych modułów

Po uruchomieniu systemu listę załadowanych modułów można odczytać za pomocą polecenia `kldstat(8)`:

```
# kldstat
Id Refs Address      Size      Name
  1   5 0xc0100000 2d505c   kernel
  2   1 0xc0c6c000 13000   linux.ko
#
```

W tym systemie (na komputerze klasy laptop) załadowane są w tej chwili dwa moduły: jądro (*kernel*) oraz moduł zgodności z systemem Linux (*linux.ko*, więcej szczegółów w rozdziale 11.). Każdy z tych modułów posiada podmoduły, które można odczytać za pomocą polecenia `kldstat -v` — w takim przypadku należy oczekiwać kilkuset wierszy wyniku.

Ładowanie i usuwanie modułów

Moduł można załadować do pamięci za pomocą polecenia `kldload(8)`, natomiast do usuwania modułów służy polecenie `kldunload(8)`. Na przykład za pomocą następującego polecenia zostanie załadowany konsolowy wygaszacz ekranu *warp*:

```
# kldload /modules/warp_saver.ko
#
```

Gdy moduł już nie jest potrzebny, można go usunąć:

```
# kldunload warp_saver.ko
#
```

Gdyby wszystkie niezbędne funkcje wkompiłować w jądro, przybrałoby ono bardzo duże rozmiary. Dzięki temu, że unikniemy wkompiłowania w nie wszystkich modułów, jądro jest stosunkowo niewielkie i przez to wydajniejsze, natomiast niezbędne funkcje można uzyskać poprzez załadowanie modułów do pamięci jądra.

Dostosowanie jądra do potrzeb

Prędzej czy później może się okazać, że za pomocą modułów oraz opcji `sysctl` nie da się dostosować jądra do potrzeb w takim zakresie, w jakim byłoby to niezbędne. Czasem jedynym rozwiązaniem staje się samodzielne skonfigurowanie jądra. Nie należy jednak obawiać się tego; procedura konfiguracji jądra jest prosta i logiczna. Omówmy ją krok po kroku.

Jądro dostarczone z systemem określa się jako *GENERIC*. Jądro to zostało zaprojektowane w uniwersalny sposób, tak aby mogło współpracować z jak największą ilością sprzętu. Nie oznacza to jednak, że w każdym przypadku jądro takie będzie działać poprawnie, a tym bardziej optymalnie. Jądro *GENERIC* będzie pracować z systemem

486 i nowszymi, lecz nowsze procesory posiadają zaawansowane funkcje i optymalizacje, które pozwalają na wydajniejszą pracę. Jądro *GENERIC* nie wykorzystuje tych funkcji i służy raczej jako rozwiązanie kompromisowe.

Dzięki dostosowaniu jądra możemy poprawić wydajność systemu, jak również możemy uwzględnić w jądrze dodatkowe funkcje oraz obsługę nowego sprzętu, nie uwzględnionego w jądrze podstawowym.

Przygotowanie

Przed rozpoczęciem budowy nowego jądra należy zdobyć jego kod źródłowy. Czytelnicy, którzy zastosowali się do porad z rozdziału 1. posiadają już wszystko w swoim komputerze. W przeciwnym razie muszą ponownie uruchomić instalator i zainstalować źródła jądra lub, korzystając z rozdziału 6., skonfigurować podsystem CVSup.

Osoby, które nie potrafią stwierdzić, czy w systemie zainstalowane zostały kody źródłowe jądra, powinny to sprawdzić w katalogu `/usr/src/sys`. Jeśli katalog ten istnieje i znajduje się w nim spora liczba plików i katalogów, oznacza to, że kod źródłowy jądra został zainstalowany.

Przed rozpoczęciem procesu budowy jądra należy sporządzić listę posiadanego sprzętu. Czasem zadanie to bywa niełatwe, ponieważ nazwa producenta i marka podzespołu niewiele mówią o możliwościach tego elementu i jego rzeczywistej konstrukcji. Wiele firm produkowało karty sieciowe kompatybilne z kartą NE2000, czasem nawet karty marki 3Com posiadały układ oznakowany jako `ne2000`⁶. Ponadto rozmaite firmy, na przykład Linksys, często firmują własną marką urządzenia, które skonstruowane są na bazie zupełnie różnych wzajemnie układów. Na wszystkich pudełkach występuje napis „Linksys”, a w każdym może być produkt zbudowany z układów scalonych innych producentów (niejednokrotnie konfigurację urządzenia można „w ciemno” oszacować na podstawie daty wypuszczenia go na rynek).

Na szczęście sprzęt PCI posiada zaawansowane mechanizmy identyfikacji, a FreeBSD dobrze radzi sobie z tego typu urządzeniami, w większości przypadków poprawnie rozpoznając je podczas rozruchu systemu. Jeśli wykorzystujemy starszy system zawierający urządzenia na magistrali ISA konieczne może się okazać uzyskanie dokładnych informacji na temat typu i wersji urządzenia, obsługiwanych przerwań IRQ oraz portów wejścia-wyjścia (I/O).

Najprostszym sposobem identyfikacji posiadanego sprzętu jest sprawdzenie zawartości pliku `/var/run/dmesg.boot`, który zawiera bufor komunikatów jądra, czyli sprawdzenie tych wszystkich informacji, które pojawiają się na ekranie podczas uruchamiania się systemu (patrz rozdział 3.). Osoby, które nie znają zawartości pliku `dmesg.boot`, powinny koniecznie się z nim zapoznać w tej chwili. Niejeden użytkownik będzie zaskoczony znajdującą się tam tak dużą ilością wiadomości na temat posiadanego sprzętu.

---

⁶ Umieszczanie takiej etykiety na głównym układzie karty często bywa ponad siły producenta. W końcu znacznie uprościłoby to życie użytkownikom, zatem nie warto się tym przejmować.

W wierszach pliku *dmesg.boot*, zawierających informacje na temat sprzętu, pierwszym elementem jest nazwa urządzenia. Każdy podzespół sprzętowy jest identyfikowany w systemie za pomocą własnego pliku urządzenia; jego nazwa składa się z kilku liter, po których następuje liczba, na przykład *npx0*. Litery stanowią nazwę sterownika (*npx*), natomiast liczba określa egzemplarz urządzenia w systemie, rozpoczynając od zera. Jednemu urządzeniu może odpowiadać kilka wierszy w pliku *dmesg.boot*. Gdy w systemie zainstalowanych jest więcej urządzeń tego samego typu, będą miały kolejne numery.

Kopia zapasowa jądra

Nieprawidłowe jądro spowoduje, że system nie da się uruchomić. Z tego powodu bezwzględnie należy zachować kopię działającego jądra. Podczas instalacji jądra system zachowuje jedną jego kopię, lecz bardzo łatwo jest nadpisać starą i sprawną wersję jądra wersją nową i niesprawdzoną.

Co może się stać w przypadku utraty starego jądra? Załóżmy, że skompilowaliśmy nowe jądro, którego nie zdążyliśmy sprawdzić, bo zapomnieliśmy włączyć do niego sterownik karty sieciowej. Musimy ponownie skompilować jądro. Poprzednio skompilowane (nie-sprawdzone) jądro zostanie podczas instalacji skopiowane na pierwotną kopię jądra (poprawnego), a nowe jądro zostanie ustawione jako domyślne. W ten sposób będziemy posiadać tylko dwa jądra, obydwa o niepewnej jakości. To proste przeoczenie, polegające na utracie działającego jądra, może nie tylko nie pozwolić teraz na uruchomienie systemu, ale również poskutkować większymi problemami.

Utartą nazwą sprawdzonego jądra jest */kernel.good*. Przed rozpoczęciem zabaw z kompilacją jądra skopiujmy więc starą i sprawdzoną jego wersję:

```
# mkdir modules.good
# cp kernel kernel.good
# cp -R modules/* modules.good/
#
```


Nawet posiadanie większej liczby jąder niczym nie grozi. Wiele znanych mi osób umieszcza kopię jądra w katalogu, którego nazwa zawiera datę i w ten sposób kolekcjonuje pełną historię jąder. Jediną konsekwencją istnienia takiej kolekcji może być zapewnienie partycji głównej systemu.

Edycja plików jądra

Po wykonaniu kopii zapasowej działającego jądra można rozpocząć konfigurację nowego. Na początek zaglądamy do katalogu */usr/src/sys/i386/conf*, gdzie znajdziemy kilka plików. Najważniejsze dla nas są pliki *GENERIC* oraz *LINT*. Plik *GENERIC* jest plikiem konfiguracyjnym standardowego jądra dostarczanego z instalatorem FreeBSD. Plik *LINT* zawiera wszystkie dostępne opcje jądra wraz z opisami.

Żadnego z plików występujących w katalogu */usr/src/sys/i386/conf* nie należy edytować bezpośrednio. Zamiast tego należy skopiować plik *GENERIC* pod inną nazwą

i zmiany wprowadzać w kopii, nie w oryginale. Plikowi należy nadać nazwę zgodną z nazwą maszyny (jest to najczęściej stosowana konwencja). Na przykład gdy posiadamy system o nazwie „webserver”, plikowi konfiguracyjnemu jego jądra nadamy nazwę:

```
# cp GENERIC WEBSERVER
```

Nowy plik konfiguracyjny otwieramy w dowolnym edytorze. Poniżej przedstawiony jest fragment pliku *GENERIC*, obejmujący konfigurację urządzeń IDE (ATAPI):

```
# urządzenia ATA oraz ATAPI
device      ata0    at isa? port IO_WD1 irq 14
device      ata1    at isa?  port IO_WD2 irq 15
device      ata
device      atadisk          # dyski twarde ATA
device      atapicd         # napędy CDROM ATAPI
device      atapifd         # stacje dyskietek ATAPI
device      atapist         # napędy taśmowe ATAPI
options     ATA_STATIC_ID   # statyczna numeracja urządzeń
```

W każdym wierszu pliku konfiguracyjnego znajduje się informacja konfiguracyjna lub komentarz opisujący daną opcję. Jako znak komentarza służy znak #. Treść od tego znaku do końca wiersza jest ignorowana przez mechanizmy konfiguracyjne jądra. Komentarze służą wyłącznie do zwiększenia czytelności pliku.

Komentarze mogą rozpoczynać się od dowolnego miejsca w wierszu, często występują po definicji opcji, informując o jej znaczeniu. W wierszach definiujących urządzenia na początku występuje słowo kluczowe *device*. W naszym przykładzie mamy wpisy dla dysków twardych IDE, napędów CD-ROM IDE, napędów dyskietek IDE oraz napędów taśmowych IDE. Znajdziemy również wpisy dla magistrali IDE płyty głównej oraz dla każdego ze złączy IDE.

Wpisy oznaczone słowem kluczowym *options* dotyczą opcji sterowników. Na przykład opcja *ATA_STATIC_ID* powoduje włączenie statycznej numeracji urządzeń. Znaczenie tej opcji poznamy w rozdziale 16. Poznamy również kilka słów kluczowych specjalnego przeznaczenia, jak *pseudo-device* oraz *cpu*. Opcje te dotyczą najczęściej opcji sterowników lub sprzętu.

Jądro *GENERIC* zostało zaprojektowane w taki sposób, żeby mogło działać w jak największej ilości konfiguracji sprzętowych; znajdują się w nim opcje sterowników takich urządzeń, jak karty sieciowe, dyski, kontrolery itp. Na początku konfiguracji własnego jądra należy wyłączyć zbędne elementy, co spowoduje zmniejszenie i uproszczenie jądra. Oczywiście po takim odchudzeniu jądra każda zmiana w konfiguracji sprzętowej wymusza konieczność ponownej kompilacji jądra. Z tego powodu użytkownicy pasjonujący się częstymi zmianami w wykorzystywanym sprzęcie nie będą zainteresowani takim okrojeniem konfiguracji jądra. Z drugiej strony użytkownik wykorzystujący ściśle określoną konfigurację sprzętową, a ponadto często kompilujący jądro, powinien zdecydować się na zmniejszenie jego objętości.

Skopiowana konfiguracja jądra (w naszym przypadku plik *WEBSERVER*) rozpoczyna się od komentarza opisującego przeznaczenie tego pliku oraz zawierającego odwołania do oficjalnej dokumentacji systemu FreeBSD. Po pominięciu komentarzy natrafimy na następujący blok ustawień:

```

machine      i386
cpu          I486_CPU
cpu          I586_CPU
cpu          I686_CPU
ident       GENERIC
maxusers    0

```

machine

Słowo kluczowe `machine` określa architekturę systemu. Nie ma sensu zmieniać tej opcji, chyba, że w systemie x86 budujemy jądro dla systemów Alpha.

cpu

Opcja `cpu` określa funkcje obsługiwane przez procesor. Jest to ważna opcja, ponieważ współczesne procesory znacznie różnią się od siebie w zakresie obsługiwanych funkcji (weźmy pod uwagę choćby procesory Pentium i Pentium MMX).

W tej opcji należy wpisać oznaczenie posiadanego procesora. Gdy nie za bardzo wiemy, co tam wpisać, można posłużyć się zawartością pliku `dmesg.boot`. Plik `dmesg.boot` na moim laptopie zawiera następującą treść:

```

CPU: Pentium III/Pentium III Xeon/Celeron (497.56-MHz 686-class CPU)
  Origin = "GenuineIntel" Id = 0x681 Stepping = 1

```

```

Features=0x383f9ff<FPU,VME,DE,PSE,TSC,MSR,PAE,MCE,CX8,SEP,MTRR,PGE,MCA,CMOV,PAT,PSE
36,MMX,FXSR,SSE>

```

Dla nas w tym momencie najważniejszy jest fragment *686-class CPU* w pierwszym wierszu. Oznacza on, że mogą usunąć wiersze z opcjami `I486_CPU` oraz `I586_CPU`, dzięki czemu budowane przeze mnie jądro będzie szybsze i mniejsze. W wyniku tych modyfikacji jądro będzie zoptymalizowane pod kątem procesorów klasy 686 i zostanie pominięty wolniejszy, uniwersalny kod.

ident

Opcja `ident` określa nazwę jądra, która z reguły jest taka sama, jak nazwa serwera. Gdy budujemy jedno jądro przeznaczone dla większej liczby maszyn, warto nadać mu nazwę najlepiej oddającą ich przeznaczenie, jak na przykład `WEBSERVER`.

maxusers

Wartość `maxusers` służy do obliczenia różnych wewnętrznych parametrów jądra, jak rozmiary tablic wykorzystywanych w obsłudze połączeń sieciowych oraz liczby jednocześnie otwartych plików.

Począwszy od FreeBSD 4.5 jądro sprawdza ilość dostępnych zasobów i na tej podstawie ustawia wartość opcji `maxusers` w sposób optymalny dla większości zastosowań. Wartość 0 opcji `maxusers` spowoduje wykorzystanie tych domyślnych parametrów. Takie ustawienie skutkuje zadowalającą konfiguracją w przypadku większości systemów. Wartość tę można również ustawić ręcznie.

W systemie FreeBSD 4.4 i wcześniejszych istnieje konieczność ręcznego ustawienia wartości `maxusers`. Zwykle na swoim laptopie z systemem X Window wykorzystuję wartość `maxusers` równą 16. Jest to dobra wartość podczas pracy na laptopie, ponieważ niezależnie od prac, jakie wykonuję, jestem jedynym użytkownikiem komputera. Z tego powodu nie mam praktycznie możliwości otworzyć większej liczby plików i połączeń sieciowych niż pozwala opcja `maxusers 16`. Na obciążonym serwerze internetowym wartość opcji `maxusers` ustawiam z reguły na 256. Taka wartość sprawia, że serwer jest w stanie otworzyć tysiące połączeń sieciowych i kontrolować tysiące jednocześnie otwartych plików.

Gdy wartość opcji `maxusers` jest zbyt niska, system nie będzie w stanie obsłużyć plików i połączeń sieciowych. Jądro wychwyci tę sytuację i zacznie wypisywać komunikaty. Na konsoli i w pliku `/var/log/messages` pojawią się komunikaty o konieczności zwiększenia wartości opcji `maxusers`.

Nie należy jednak zwiększać wartości tej opcji powyżej 256, chyba że serwer obsługuje miliony jednocześnie otwartych plików lub wiele szerokopasmowych łączy internetowych.

Opcje podstawowe

Po opcji `maxusers` w pliku konfiguracyjnym jądra następuje seria podstawowych opcji jądra. Opcje te definiują szczegóły obsługi TCP/IP, FFS oraz systemu plików. W tej sekcji występują również mniej powszechnie stosowane opcje, z których część można usunąć. Nie będziemy omawiać wszystkich możliwych opcji, lecz omówimy działanie najczęściej wykorzystanych. Szczególny nacisk kładę na opcje typowe dla serwera internetowego.

Przeanalizujmy następujące opcje:

```
options          MATH_EMULATE
```

Niektóre starsze procesory (jak 386, 486SX) nie posiadały koprocatora arytmetycznego. Gdy tego typu procesor jest zamontowany w wykorzystywanym systemie, można pozostawić opcję `MATH_EMULATE`, co spowoduje wkompilewanie w jądro mechanizmów emulacji koprocatora. Wszystkie procesory produkowane od wielu lat posiadają jednak wbudowane koprocесory arytmetyczne i opcja ta w większości przypadków jest zbędna.

```
options          INET
```

Opcja `INET` powoduje umieszczenie w jądrze mechanizmów sieciowych, jak protokołu TCP/IP. Jest to opcja praktycznie niezbędna.

```
options          INET6          # protokoły komunikacyjne IPv6
```

Opcja niezbędna dla użytkowników IPv6, pozostali powinni ją usunąć.

```
options          FFS
```

Opcja włączająca obsługę systemu plików FFS (Fast Filesystem). Jest to domyślny system plików systemu FreeBSD. Opcję należy pozostawić bez zmian.

```
options          SOFTUPDATES
```

Mechanizm miękkich uaktualnień (ang. *softupdates*) służy zapewnieniu integralności dysku w systemie plików FFS (więcej informacji na temat tego mechanizmu można znaleźć w rozdziale 13.). Opcję `softupdates` należy pozostawić, chyba że świadomie rezygnujemy z jej wykorzystania.

```
options      MD_ROOT
```

Opcję tę stosuje się w stacjach bezdyskowych wykorzystujących MFS. W pozostałych zastosowaniach można ją usunąć.

```
options      NFS
options      NFS_ROOT
```

Powyższe dwie opcje włączają obsługę Network File System. Opcja `NFS_ROOT` daje możliwość uruchomienia systemu z katalogiem głównym zaimportowanym z serwera NFS. Jest to rzadko spotykana opcja w serwerze internetowym. Opcje te można usunąć, jeśli NFS nie będzie wykorzystany.

```
options      MSDOSFS
```

Opcja `MSDOSFS` włącza obsługę dysków twardych i dyskietek sformatowanych na potrzeby systemu MS-DOS. Jest ona przydatna dla użytkowników planujących wykorzystanie dyskietek oraz dysków twardych z systemem plików FAT. Można ją również włączyć do systemu, ładując moduł `msdos.ko`.

```
options      CD9660
```

Opcja włączająca do jądra obsługę standardowych systemów plików dysków CD-ROM. Podobnie jak w przypadku systemu plików MS-DOS obsługę systemu plików ISO-9660 można włączyć, ładując do pamięci moduł `cd9660.ko`.

```
options      PROCFS
options      COMPAT_43
```

Po usunięciu dwóch powyższych wierszy system przestanie działać. Wiele programów jest uzależnionych od funkcji BSD 4.3. Opcja `COMPAT_43` powoduje, że jądro będzie współpracować z BSD 4.3. Od funkcji `PROCFS` uzależniona jest natomiast funkcja monitoringu procesów.

```
options      SCSI_DELAY=15000
```

Opcja `SCSI_DELAY` definiuje czas (w milisekundach) oczekiwania systemu przed wyszukaniem urządzeń SCSI po wykryciu kontrolera SCSI. Opcja ta ma na celu umożliwienie rozpędzenia się napędów. Jeśli w systemie nie są wykorzystywane napędy SCSI, opcje te można usunąć. W przypadku nowszych urządzeń SCSI wartość opcji można zmniejszyć do 5000 (5 sekund) lub mniejszej.

```
options      UCONSOLE
```

Niektóre programy pozwalają użytkownikom podglądać konsole systemową z poziomu terminalu X. Opcja `UCONSOLE` włącza w jądrze obsługę tej funkcji. Gdy w systemie nie jest zainstalowany system X Window, opcję można usunąć.

```
options      USERCONFIG
options      VISUAL_USERCONFIG
```

Opcje pozwalające włączać i wyłączać urządzenia przed załadowaniem jądra. Opcje te z reguły są opcjonalne, lecz warto je pozostawić, ponieważ nie szkodzą, a w niektórych przypadkach mogą okazać się potrzebne.

```
options          KTRACE
```

Opcja KTRACE włącza śledzenie na poziomie jądra. Warto zostawić tę opcję, chyba że ktoś dokładnie wie, co robi, usuwając ją z konfiguracji.

```
options          SYSVSHM
options          SYSVMSG
options          SYSVSEM
```

Opcje uaktywniające komunikację międzyprocesową w stylu System V. Wiele aplikacji jest uzależnionych od tej opcji. Powyższe ustawienia mogą być również załadowane w postaci modułów.

```
options          P1003_1B
options          _KPOSIX_PRIORITY_SCHEDULING
```

Opcje powodujące aktywność funkcji POSIX. Wiele programów zależy od włączenia tych opcji w jądrze.

Wiele procesorów

Gdy system posiada więcej niż jeden procesor, należy koniecznie włączyć następujące opcje konfiguracji jądra:

```
options          SMP                # obsługa wielu procesorów
options          APIC_IO            # obsługa funkcji symetrycznego
wejścia-wyjścia APIC (Symmetric APIC I/O)
```

Opcja SMP wskazuje jądrze, aby wykorzystywało specjalny kod przeznaczony dla systemów wieloprocessorowych. Opcja APIC_IO włącza funkcje obsługi wejścia-wyjścia w systemach wieloprocessorowych.

Gdy planujemy skompilować jądra wieloprocessorowe, należy usunąć opcje I386_CPU oraz I486_CPU. FreeBSD obsługuje wiele procesorów tylko w tych systemach, które przestrzegają specyfikacji SMP firmy Intel. Specyfikacja ta nie przewiduje wykorzystania procesorów 386 oraz 486.

W przypadku gdy w systemie wykorzystywany jest pojedynczy procesor, należy zablokować te opcje.

Urządzenia

Po opcjach ogólnych w pliku konfiguracyjnym jądra występują wpisy dotyczące urządzeń pogrupowanych w sposób intuicyjny według typów.

Magistrale

Na początku występują wpisy dotyczące różnego typu magistral, jak `device pci` czy też `device isa`. Wpisy te należy pozostawić, chyba że dany typ magistrali nie występuje w systemie. Może się zdarzyć, że nowoczesny system posiada magistralę ISA, choć mogłoby się wydawać inaczej. Na przykład mój nowoczesny laptop posiada magistralę ISA wykorzystywaną wewnątrz w systemie. W większości przypadków można bez obaw usunąć wpis dotyczący magistrali EISA, która nie jest spotykana w nowszych komputerach.

Interfejsy

W kolejnej sekcji występują interfejsy IDE/ATAPI. Nawet gdy w danej chwili nie planujemy wykorzystywać dysków twardych tego typu, a płyta główna wyposażona jest w złącza IDE, warto w konfiguracji jądra pozostawić te wpisy. Można natomiast usunąć wpisy dotyczące typów urządzeń IDE, z których nie planujemy korzystać.

Dalej następują wpisy dotyczące kontrolerów i kart SCSI oraz wykorzystywanych funkcji SCSI. W tej grupie znajdują się również wpisy dotyczące urządzeń Zip na złączu równoległym oraz USB. Jeśli nie planujemy stosować tych urządzeń, można usunąć całą sekcję. Jeśli SCSI będzie używane, warto usunąć wpisy dotyczące niewykorzystanych urządzeń.

```
# kontrolery SCSI
device      ahb
device      ahc
...
# rodzina EISA AHA1742
# urządzenia AHA2940 oraz wbudowane
# w płytę główną AIC7xxx
```

Po sekcji SCSI znajdziemy urządzenia ogólnego przeznaczenia, jak klawiatury, monitory, port PS/2 itp. Należy je oczywiście pozostawić.

W dalszej części pliku znajdują się wpisy kart sieciowych. Jest to dosyć długa lista, podobna do sekcji SCSI i IDE. Jeśli przez dłuższy czas nie planujemy wymiany karty sieciowej, warto usunąć wpisy dotyczące niepotrzebnych kart. Można w każdym razie usunąć wpisy odnoszące się do kart stosowanych przy złączach ISA, jeśli system takich złączy nie posiada.

Pseudourządzenia

W pobliżu końca pliku konfiguracyjnego jądra *GENERIC* znajdziemy listę pseudourządzeń. Jak może sugerować nazwa, urządzenia te nie występują w postaci sprzętowej, lecz ich funkcje są realizowane przez program. Jednym z takich urządzeń jest urządzenie pseudoterminalu wykorzystywanego podczas zdalnych sesji (za pomocą usług telnet lub SSH, patrz rozdział 13.). Urządzenie pseudoterminalu traktuje zdalne połączenie w podobny sposób, w jaki obsługiwany jest monitor i klawiatura przyłączone lokalnie do systemu. Jądro traktuje mechanizmy tego typu podobnie, jak traktuje urządzenia fizyczne, przylgnął więc do nich termin pseudourządzenia. Przykładem takiego urządzenia może być:

```
pseudo-device    loop
```

Jest to urządzenie pętli zwrotnej (ang. *loopback*) `lo0`. To urządzenie sieciowe jest „przyłączone” zawsze do systemu, w którym się znajduje. Po usunięciu tego urządzenia wiele programów przestanie działać. Choć taki eksperyment może być bardzo pouczający, na produkcyjnym systemie jednak nie jest wskazany.

```
pseudo-device    ether
```

To pseudourządzenie obsługuje niezależne od sprzętu mechanizmy protokołu Ethernet. Należy je pozostawić.

```
pseudo-device    sl
```

Pseudourządzenie `sl` obsługuje protokół SLIP (*Serial Line Internet Protocol*). Jest to starszy protokół, wykorzystywany w połączeniach modemowych, wyparty przez PPP (*Point-to-Point Protocol*). Prawdopodobnie nie jest potrzebne, chyba że jest wymagane przez dostawcę usług internetowych.

```
pseudo-device    ppp    1
```

Pseudourządzenie `ppp` implementuje w jądrze obsługę protokołu PPP. Jest to rozwiązanie, które przestało być preferowane na korzyść implementacji PPP w przestrzeni użytkownika (*userland*). W większości przypadków nie jest potrzebne.

Liczba na końcu wiersza określa liczbę pseudourządzeń PPP, które będą utworzone przez jądro.

```
pseudo-device    tun
```

Pseudourządzenie `tun` obsługuje pseudourządzenie logicznego tunelu komunikacyjnego. Mechanizm ten jest wykorzystywany przez programy w celu przekazywania danych bezpośrednio do jądra. To pseudourządzenie wykorzystywane jest między innymi przez mechanizmy PPP działające w przestrzeni użytkownika, wspomniane wyżej.

```
pseudo-device    pty
```

Pseudoterminale wykorzystywane do zdalnego logowania się do systemu za pomocą usług SSH itp. Należy pozostawić.

```
pseudo-device    md
```

Pseudourządzenie `md` obsługuje tzw. dyski w pamięci. Użytkownicy nie planujący wykorzystania tej funkcji systemu mogą usunąć ten wpis. W większości serwerów internetowych dyski w pamięci są po prostu marnowaniem pamięci. Jednak niektóre specjalizowane serwery (jak anonimowe serwery CVS) wykorzystują ten mechanizm.

```
pseudo-device    gif
pseudo-device    faith
pseudo-device    bpf
```

Pseudourządzenie `bpf` (Berkley Packet Filter) to filtr, który służy do kontrolowania pakietów wchodzących do systemu i do obsługi mechanizmu DHCP. Gdy wspomniane mechanizmy nie są wykorzystywane, można bez przeszkód usunąć te opcje.

Urządzenia USB

Po bloku pseudourządzeń znajdują się wpisy dotyczące urządzeń USB. Wpisy te dotyczą modułów ładowanych dynamicznie w razie potrzeby za pomocą mechanizmu `kldload`. Większość serwerów internetowych nie wykorzystuje urządzeń USB, w takich przypadkach można wyłączyć ich obsługę w jądrze.

Kompilacja jądra

W poprzednich punktach omówiliśmy podstawową konfigurację jądra. Przed wprowadzeniem bardziej zaawansowanych zmian warto na próbę skompilować jądro, aby sprawdzić, czy na tym etapie kompilacja przebiegnie poprawnie.

W tym podrozdziale opisane są zmiany w jądrze przeprowadzane bez uaktualniania systemu. W przypadku instalowania nowej wersji na starej należy posłużyć się nieco inną procedurą, opisaną w rozdziale 6.

Po wprowadzeniu zmian w opcjach jądra należy je skompilować. W tym celu wykonujemy polecenie `config(8)`, które sprawdzi poprawność składni zmodyfikowanego pliku konfiguracyjnego i wygeneruje niezbędne pliki konfiguracyjne. Uruchamiamy polecenie `config` z wykorzystaniem pliku konfiguracyjnego `MYKERNEL`:

```
# config MYKERNEL
Kernel build directory is ../../compile/MYKERNEL
Don't forget to do a 'make depend'
#
```

Za pomocą polecenia `config` nie sprawdzimy, czy konfiguracja jądra została przeprowadzona poprawnie, otrzymamy jedynie szereg komunikatów sygnalizujących istnienie błędów konfiguracyjnych. Stanie się tak na przykład w przypadku zastosowania nieistniejącej opcji jądra. Za pomocą programu `config` otrzymamy również informację o tym, że należy uruchomić polecenie `make depend`. Na razie nie omawialiśmy tego zagadnienia, należy jednak pamiętać, że pominięcie tego etapu stanowi najczęściej popełniany błąd podczas samodzielnej kompilacji jądra systemu.

Niektóre komunikaty wypisywane przez program `config` są bardzo czytelne. Na przykład można usunąć opcje obsługi systemu plików UFS, lecz pozostawić konfigurację uruchamiania systemu z systemu plików UFS. Wiedząc, że druga z opcji wymaga zastosowania pierwszej można z łatwością odgadnąć przyczynę błędu. Inne komunikaty mogą być jednak mniej zrozumiałe i czasem konieczna jest ich dogłębna analiza, jak to opisałem w rozdziale 2.

Gdy polecenie `config` zostanie wykonane bez błędów, na ekranie pojawi się katalog zawierający elementy konfiguracyjne jądra. W powyższym przykładzie jest to `../../compile/MYKERNEL`. Należy przejść do tego katalogu i wykonać następujące polecenie:

```
# make depend && make all install
```

Polecenie to składa się z dwóch części. Pierwsza z nich, polecenie `make depend`, powoduje sprawdzenie, czy w systemie znajdują się wszystkie elementy niezbędne do konfiguracji jądra i modułów, a następnie połączenie ich w jedną całość. Drugie z poleceń, `make all install`, służy do skompilowania jądra z wykorzystaniem kodu źródłowego oraz zależności zbudowanych w poprzednim poleceniu.

Ten etap, w zależności od mocy procesora, może trwać dość długo. Na procesorze 486 25 MHz trwa kilka godzin, natomiast na dwuprocesorowym Pentium 1 GHz trwa kilka minut. Na ekranie będą się przesuwać niezrozumiałe komunikaty kompilatora. Na końcu nastąpi faza instalacji, w której stare jądro zostanie zapisane w pliku `/kernel.old` a nowe jądro — w pliku `/kernel`.

Po zakończeniu procesu kompilacji należy ponownie uruchomić komputer i uważnie obserwować komunikaty startowe. Na początku komunikatów pojawi się informacja na temat katalogu, w którym kompilowane było jądro. W poniższym przykładzie informacja ta została wyróżniona pogrubieniem:

```
Copyright (c) 1992-2001 The FreeBSD Project.
Copyright (c) 1979, 1980, 1983, 1986, 1988, 1989, 1991, 1992, 1993, 1994
    The Regents of the University of California. All rights reserved.
FreeBSD 5.0-CURRENT #0: Sun May 20 16:49:05 EDT 2001
mwlucas@turtledawn.blackhelicopters.org:/usr/src/sys/compile/MYKERNEL.
...
```

Gdy pojawi się powyższy komunikat, mamy pewność, że kompilacja powiodła się. Czas wypróbować nowe jądro.

Problemy z kompilacją jądra

Gdy kompilacja jądra się nie uda, należy przede wszystkim sprawdzić ostatni wiersz komunikatów. Na podstawie komunikatów można często odgadnąć przyczynę problemu, lecz czasem jest to niemożliwe i wtedy należy zwrócić się o pomoc do osób, które znają kod jądra lepiej niż własną kieszeń.

Poniżej przedstawiamy przykład błędu kompilacji jądra:

```
====> sys/modules/xl
cc -O -pipe -D_KERNEL -Wall -Wredundant-decls -Wnested-externs -Wstrict-prototy
pes -Wmissing-prototypes -Wpointer-arith -Winline -Wcast-qual -fformat-extensi
ons -ansi -DKLD_MODULE -nostdinc -I- -I. -Ig -I@/./include -mpreferred-stack-
boundary=2 -c /usr/src/sys/modules/xl/../../pci/if_xl.c
❶ /usr/src/sys/modules/xl/../../pci/if_xl.c:155: syntax error before `<'
cpp: output pipe has been closed
*** Error code 1

Stop in /usr/src/sys/modules/xl.
*** Error code 1

Stop in /usr/src/sys/modules.
*** Error code 1

Stop in /usr/src/sys.
*** Error code 1
```

```
Stop in /usr/src.  
*** Error code 1
```

```
Stop in /usr/src.  
*** Error code 1
```

Na początku komunikatu mamy informację, że problem wystąpił wówczas, gdy kompilator znajdował się w katalogu *sys/modules/xl* i kompilował znajdujący się tam moduł jądra. Widzimy wykonywane polecenie; jest zapisane w kilku kolejnych wierszach i rozpoczyna się od `cc -0`. Polecenie jest tak naprawdę zapisane w jednym wierszu i po prostu zajmuje kilka wierszy na ekranie. Polecenie kończy się przed wierszem oznaczonym znakiem ❶.

Potem następuje wiersz (❶), w którym znajduje się informacja o błędzie (syntax error before '<') oraz wiersz, w którym wystąpił błąd. Jest to błąd, który spowodował zatrzymanie kompilacji. W dalszej części listingu widzimy serię błędów. Moduł jądra nie może być skompilowany, co zatrzymuje kompilację innych modułów (zależnych). Sytuacja ta uniemożliwia również ukończenie kompilacji jądra i w konsekwencji sprządza się do porażki całego przedsięwzięcia.

Na szczęście zanim cokolwiek zostanie zainstalowane konieczne jest pomyślne zakończenie kompilacji wszystkich bez wyjątku elementów jądra. Dzięki temu nie ma obawy o uszkodzenie systemu za pomocą instalacji niekompletnego środowiska jądra. W przypadku niepomyślnej kompilacji istnieje możliwość poprawienia środowiska i ponownej kompilacji.

Wiemy, w którym momencie kompilacji pojawił się błąd (znamy całe polecenie, którego realizacja zakończyła się niepowodzeniem). Wiemy też, co to za błąd i w którym miejscu w pliku wystąpił (błąd składni przed znakiem < w pliku */usr/src/sys/modules/xl/../../pci/if_xl.c* w wierszu 155). Błędy, które są sygnalizowane w dalszej części komunikatu nie mają znaczenia, ponieważ wynikają wprost z tego pierwszego.

Nie należy martwić się, jeśli komunikaty błędów okażą się niezrozumiałe. Większość użytkowników ma takie wrażenie. Należy po prostu zastosować się do porad z rozdziału 2. i poszukać pomocy w internecie. Na początek należy sprawdzić archiwa listy dyskusyjnej FreeBSD-questions. W pole tekstowe wyszukiwarki wklejamy komunikat błędu z nazwą pliku (`if_xl.c:155: syntax error before '<'`) i sprawdzamy, czy podobny problem mieli inni użytkownicy. Gdy nie uda się znaleźć żadnych podpowiedzi, warto spróbować wyszukać następną wiersz komunikatu (`cpp: output pipe has been closed`).

Jeśli nie uda się znaleźć pomocy w archiwach listy dyskusyjnej, można wysłać pytanie na adres FreeBSD-questions@FreeBSD.org. W liście należy zawrzeć następujące informacje:

- ◆ końcowy fragment komunikatów z błędnej kompilacji;
- ◆ informacje o wersji wykorzystywanego systemu FreeBSD;
- ◆ zawartość pliku */var/run/dmesg.boot*;
- ◆ wynik działania polecenia `uname -a`;
- ◆ plik konfiguracyjny kompilowanego jądra.

Być może problem ten łatwo rozwiązać i po uzyskaniu tych informacji znajdzie się ktoś, kto podsunie jakieś sugestie rozwiązania. Błędy tego typu występują z reguły w wyniku niewłaściwej konfiguracji jądra.

Uruchamianie systemu z nowym jądrem

Co należy zrobić, gdy nowe jądro nie do końca działa poprawnie? Na przykład zapomnieliśmy skonfigurować kompilację pseudourządzenia *ppp* i nie możemy połączyć się z internetem za pomocą modemu. Nie należy wpadać w popłoch, ponieważ nic nie jest stracone. Podczas uruchamiania systemu należy przerwać proces w sposób opisany w podrozdziale „Ręczna konfiguracja programu ładującego”. Gdy pojawi się wiersz poleceń programu ładującego, należy usunąć z pamięci stare jądro:

```
ok unload
ok
```

W tym momencie program ładujący powinien znajdować się w katalogu głównym systemu plików. Możemy przypomnieć nazwy posiadanych jąder, wywołując polecenie `ls`, które spowoduje wypisanie zawartości katalogu `/`.

Następnie wybieramy jądro, którym chcemy uruchomić system. Należy pamiętać, aby załadować również wszystkie niezbędne moduły.

```
ok load /kernel.good
ok load /modules/if_fxp.ko
ok boot
```

Po wykonaniu tych poleceń powinien uruchomić się system z wybranym jądrem.

Jeśli nie wykonaliśmy kopii poprawnego jądra i wszystkie posiadane jądra są błędne, nadal nie ma powodu do niepokoju. Instalator systemu FreeBSD umieszcza standardowe jądro w pliku `/kernel.GENERIC`. To jądro powinno dać możliwość uruchomienia systemu z wierszem poleceń lub przynajmniej w trybie jednego użytkownika.

Dodawanie funkcji do jądra

Jeśli wszystko odbyło się poprawnie, w tym momencie powinniśmy mieć do dyspozycji jądro z minimalną funkcjonalnością. Nadszedł czas, aby je dostosować do własnych potrzeb.

LINT

Pełną listę opcji jądra i sterowników wraz z ich dokumentacją można znaleźć w pliku `/usr/src/sys/i386/conf/LINT`.

Jeśli w standardowym jądrze nie jest obsługiwane jakieś urządzenie, należy zajrzeć do pliku *LINT*. Niektóre z obsługiwanych opcji są nieco toporne, lecz użytkownicy nietypowego sprzętu z pewnością je docenią. Na przykład system FreeBSD pozwala uaktywnić specjalne funkcje procesora IBM BlueLightning, dzięki czemu posiadacze sprzętu tego typu mogą wykorzystać go w szerszym zakresie.

Typowy fragment pliku *LINT* wygląda następująco:

```
# Opcja CPU_PPR02CELERON włącza obsługę cache drugiego poziomu w procesorach
Celeron
# Mendocino. Opcja ta jest użyteczna dla użytkowników przejściówek z gniazda Socket
8
# do gniazda Socket 370 ponieważ większość BIOS-ów dla Pentium Pro nie uaktywnia
# pamięci cache drugiego poziomu w procesorach Celeron Mendocino.

options          CPU_PPR02CELERON
```

Dzięki tej opcji możemy uaktywnić pewną opcję sprzętową w niestandardowej konfiguracji (wykorzystanie przejściówki pozwalającej zainstalować procesor nowszego typu w płycie głównej starszego typu). FreeBSD pracuje również ze starszym sprzętem, więc zastosowanie mogą znaleźć także takie nietypowe opcje. Ta konfiguracja nie jest jednak na tyle powszechnie stosowana, aby usankcjonować włączenie opcji `CPU_PPR02CELERON` w standardowym jądrze. Nie zaszkodzi jednak wiedzieć, gdzie należy szukać tej opcji, gdyby okazała się potrzebna. Warto przejrzeć plik *LINT* choćby po to, by nabrać orientacji w dostępnych opcjach.

Dlaczego jednak nie są włączone wszystkie opcje dostępne w pliku *LINT*? Wiele z opcji zapisanych w tym pliku koliduje z innymi. Na przykład opcja `CPU_PPR02CELERON` informuje jądro, że w systemie wykorzystywana jest płyta główna do procesorów Pentium Pro z procesorem Celeron. Opcja `CPU_RSTK_EN` włącza obsługę stosu powrotu w procesorach Cyrix 5x86. Nie ma jednak procesorów Celeron produkowanych przez firmę Cyrix, a nawet gdyby istniały, nie wykorzystywałyby wspomnianej wyżej przejściówki do płyt do procesorów Pentium Pro.

Wykorzystanie opcji do poprawiania błędów

Niektóre z opcji można wykorzystać do eliminacji błędów. Jeden z moich znajomych posiada kilka serwerów WWW zainstalowanych na starych komputerach PC. Gdy jeden z nich był zmuszony do obsługi kilkuset wywołań na sekundę, zaczął generować następujące komunikaty o błędach:

```
Jun 9 16:23:17 ralph/kernel: mmap_collect: collecting pv entries -
suggest increasing PMAP_SHPGPERPROC
```

Administrator zignorował te komunikaty i wkrótce system załamał się. Zostałem poproszony o pomoc. Na podstawie sugestii z komunikatu przestudiowałem dokładnie plik *LINT* i znalazłem następujący fragment:

```
# Liczba pozycji PV na proces. Zwiększenie tej wartości może pomóc w przypadku błędów
# wynikających z intensywnego wykorzystania pamięci współdzielonej. Ustawienie zbyt
# dużej wartości w połączeniu ze dużym rozmiarem pamięci fizycznej w systemie może
```

```
# wywołać błędy podczas rozruchu systemu spowodowane wyczerpaniem
# pamięci wirtualnej.
#
# Zwiększenie tej wartości powinno iść w parze z modyfikacją opcji sysctl
# "vm.v_free_min", "vm.v_free_reserved" oraz "vm.v_free_target".
#
# niższa wartość jest większa o 1 od wartości domyślnej.

options          PMAP_SHPGPERPROC=201
```

Po przeczytaniu tych informacji zdecydowaliśmy się na rozwiązanie. Zapisaliśmy kopię jądra w pliku `/boot/kernel.pmap-crash`. Nie było to, co prawda, poprawne jądro, lecz warto zachować kopię działającego, choć niedoskonałego jądra na wypadek, gdyby nowe jądro miało okazać się gorsze. Następnie zwiększyliśmy wartość opcji `PMAP_SHPGPERPROC` do 400 i zwiększyliśmy ilość pamięci systemowej do 192 MB. Komputer, na którym było skonfigurowane jądro, starszek z 64 MB pamięci RAM, obsługiwał kilkadziesiąt wywołań stron WWW na sekundę. Po skonfigurowaniu i kompilacji jądra komunikaty o błędach ustały zupełnie.

Bez możliwości dostosowania szczegółowych ustawień jądra nie byłoby innego wyjścia, jak tylko kupić nowy serwer. Oczywiście w tym konkretnym przypadku mieliśmy do czynienia ze sprzętem z bardzo niskiej półki. Jeśli jednak można było przedłużyć życie tego sprzętu za pomocą prostej modyfikacji konfiguracji, dlaczego z tego nie skorzystać? Gdyby jednak ktoś czuł silną potrzebę wydawania pieniędzy, może po prostu przesyłać je do mnie.

Poprawianie wydajności jądra

A może poprawić wydajność?

Najpoważniejszym wąskim gardłem systemu są buforów sieciowe `mbuf`. W rozdziale 5. omówimy więcej szczegółów na ich temat; przyjmijmy teraz, że są to fragmenty pamięci wykorzystywane do obsługi połączeń sieciowych. Każde połączenie może wykorzystywać większą ilość buforów `mbuf`.

Liczba buforów `mbuf` zmienia się wskutek modyfikacji opcji jądra `maxusers`, omówionej wcześniej. W przypadku serwera produkcyjnego, dla którego spodziewamy się sporego obciążenia, należy dodatkowo zmodyfikować te parametry. Dostosowanie opcji `mbuf` dzięki opcji `maxusers` często pomaga, lecz omówione niżej zmiany w konfiguracji są dosyć często stosowaną opcją konfiguracyjną.

Opcja `NMBCLUSTERS` kontroluje liczbę buforów `mbuf` wykorzystywanych przez jądro. Ta opcja nie występuje w standardowym pliku konfiguracyjnym jądra, trzeba ją tam dopisać; występuje natomiast w pliku `LINT`.

```
options          NMBCLUSTERS=1024
```

Klastry pamięci mbuf są alokowane w pamięci na stałe, nie można więc po prostu zwiększyć tej wartości do miliona, ponieważ pamięć zajęta nie będzie dostępna dla innych funkcji systemowych, jak otwieranie plików i obsługa serwera WWW.

Jeden *nmbcluster* zajmuje około 2 kB pamięci, więc przykładowe ustawienie spowoduje zaalokowanie 2 MB pamięci na mechanizmy obsługi sieci. W nowoczesnym komputerze nie jest to dużo, lecz w przypadku komputerów klasy 486, na których można znaleźć instalacje FreeBSD, jest to już poważny rozmiar pamięci. Po co jednak zmieniać tę wartość?

Aby obliczyć liczbę buforów mbuf, należy sprawdzić liczbę jednocześnie otwartych połączeń w okresach największego obciążenia. W tym celu posłużymy się poleceniem `netstat(1)`. Polecenie to służy do wypisania liczby aktywnych w danej chwili operacji sieciowych, wliczając w to połączenia TCP, UDP, połączenia na interfejsie pętli zwrotnej oraz połączenia za pomocą gniazd uniksowych. Nas interesują tylko połączenia TCP i UDP, więc posłużymy się poleceniem `grep(1)`, aby odrzucić zbędne informacje. Po odfiltrowaniu wynik prześlemy do polecenia `wc(1)`, które zliczy liczbę wierszy wyniku, co w konsekwencji spowoduje wypisanie liczby połączeń TCP i UDP⁷. Oto przykład takich wywołań:

```
# netstat -na | grep tcp | wc -l
427
# netstat -na | grep udp | wc -l
377
#
```


Aby sprawdzić liczbę wykorzystywanych w danej chwili buforów mbuf, należy wykonać polecenie `netstat -m`. Program `netstat` omówimy nieco szerzej w rozdziale 5.

W naszym przykładzie w danej chwili w systemie było aktywnych 427 połączeń TCP oraz 377 UDP. W sumie daje to około 800 połączeń. Aby wziąć pod uwagę okresowe szczyty obciążenia, należy wynik zmierzony w okresie typowego obciążenia pomnożyć przez dwa.

Gdy wiemy już, ile połączeń przyjdzie nam obsłużyć, możemy określić przypuszczalną ilość pamięci wymaganej do ich obsługi. Każde połączenie TCP wymaga wykorzystania bufora wysyłki i bufora odbioru. Ich rozmiar (w bitach) można odczytać z opcji `sysctl net.inet.tcp.sendspace` oraz `net.inet.tcp.recvspace`:

```
# sysctl net.inet.tcp.sendspace
net.inet.tcp.sendspace: 16384
# sysctl net.inet.tcp.recvspace
net.inet.tcp.recvspace: 16384
```

⁷ Na początku książki napisałem, że Unix jest czymś na kształt języka mówionego. W tym miejscu mamy doskonały tego przykład: z elementów w postaci poleceń systemowych składamy większe polecenie wykonujące określone działanie. Osoba postronna może uznać, że administratorzy systemów Unix są ponadprzeciętnie inteligentni. W większości jesteśmy jednak po prostu leniwi na sposób kreatywny.

Trudno jest pracować z bajtami, przeliczmy to więc na kilobajty: 16 384 dzielone przez 1024 daje 16, zatem każdy bufor zajmuje w systemie 16 kB. Należy jednak sprawdzić to w wykorzystywanym systemie, ponieważ na przykład pomiędzy FreeBSD w wersjach 4.3 i 4.4 nastąpiła zmiana domyślnego rozmiaru bufora. Biorąc pod uwagę 2 bufony na połączenie, otrzymujemy wynik 32 kB.

Każde połączenie UDP również wymaga zastosowania bufora. W tym przypadku nie ma większych możliwości manipulacji, dla naszych potrzeb możemy jednak założyć, że połączenia UDP wymagają podobnych ilości pamięci jak połączenia TCP.

Wiemy więc, że na każde połączenie potrzebujemy 32 kB pamięci i że w szczycie będziemy mieli do czynienia z około 800 połączeniami. $800 \times 32 \text{ kB} = 25\,600 \text{ kB}$, czyli około 25 MB. Aby wziąć pod uwagę nagłe skoki obciążenia, pomnóżmy to przez dwa, co w wyniku da 50 MB.

Każdy klastr mbuf ma rozmiar 2 kB, 1024 klastry mają rozmiar 2 MB. Potrzebujemy 50 MB na bufony mbuf, więc dzielimy 50 MB przez 1024, po czym dzielimy to przez 2 i otrzymujemy 25 600 klastrów mbuf. Zatem opcję `NMBCLUSTERS` ustawiamy na wartość 25600:

```
options          NMBCLUSTERS=25600
```


Konfigurując serwer sieciowy, warto przeznaczyć dla opcji `NMBCLUSTERS` około jedną czwartą posiadanej pamięci RAM. Na przykład w przypadku pamięci 128 MB na bufony mbuf przeznaczamy 32 MB pamięci, czyli omawianą opcję ustawiamy następująco: `NMBCLUSTERS = 16384`. Być może to za mało lub za dużo, lecz na początek stanowi dobre oszacowanie.

Współdzielenie jąder

Gdy mamy do dyspozycji większą liczbę identycznych komputerów, które planujemy używać jako serwery, nie ma potrzeby na każdym z nich konfigurować i kompilować jądra. Można wykorzystać jedno jądro skonfigurowane na potrzeby wszystkich komputerów. Jądro jest w końcu po prostu plikiem binarnym, który można skopiować.

Aby wykorzystać tę możliwość, należy skompilować jądro i porządnie je przetestować. Następnie należy skopiować plik `/kernel` oraz katalog `/modules` na wszystkie pozostałe serwery. Przed umieszczeniem takiego wspólnego jądra na każdym z serwerów należy oczywiście wykonać kopię oryginalnego jądra. Teraz wystarczy ponownie uruchomić komputer i gotowe.